

MARÍA SOLAR

La culpa

Traduit del gallec per Eduard Velasco

Diseny de col·lecció: Estudio Sandra Dios

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la llei, que estableix penes de presó i/o multes, a més de les corresponents indemnitzacions per danys i perjudicis, per als que reproduïxin, plagiiïn, distribueixin o comuniquin públicament, en tot o en part, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol mitjà, sense la preceptiva autorització.

Copyright © María Solar, 2023

Autora representada per Silvia Bastos, S. L. Agencia literaria

© de la traducció: Eduard del Castillo Velasco

© Contraluz (GRUPO ANAYA, S. A.)

Madrid, 2023

Carrer Valentín Beato, 21

28037 Madrid

www.contraluzeditorial.es

ISBN: 978-84-18945-58-8

Dipòsit legal: M. 1820-2023

Printed in Spain

*Per al Jaime.
Els teus ulls són dins aquest llibre.*

*Em devies molt.
O hauria de dir: m'ho devies tot.
Però mai no em vas tornar res,
només la caritat, com a qui pidola.*

L'herència

La vella puta pudent

A les set del matí el despertador es va entestar a destruir la perfecció del somni. La sintonia cridanera va arrencar el Manel del costat de l'Amanda i, en el seu lloc al llit, hi va deixar l'Enric, el veí del tercer pis. Feia un any i mig que el Manel no era a la seva vida, aquesta era la tossuda realitat, com a molt apareixia, com avui, involuntàriament en algun somni. Un any i mig de dol i, tot i això, hi somiava qualsevol nit traïdora. El dol dels vius sempre és més dur que no pas el dels morts. Deu ser perquè saps que els morts no donen l'esperança de tornar. Tot i que, sent realistes, aquest viu tampoc no la donava.

L'habitació estava escassament il·luminada per la claredat tènue dels fanals del carrer que deixava passar una esclatxa al lateral de la persiana. Temps enrere havia estat llum blanca, però feia uns anys que el regidor del moment havia decidit canviar els fanals dels barris. Ara el centre urbà brillava blanc i la perifèria estava tenyida per aquella llum estranyament ataronjada, però de menys consum, que conferia als passejants de barri obrer una singular icterícia forçada. Va estirar la cama per comprovar que l'Enric continuava al seu costat. No sabia per què

havia deixat que es quedés a dormir. Ella marcava sempre aquella línia, els acompanyants transitoris no es quedaven a dormir. I només volia acompanyants transitoris, però, ja que hi era, i que el seu son havia resistit el despertador com el millor dels morts, li va semblar que no havia de fer-lo fora tan d'hora. El va deixar allà i se'n va anar tranquil·la a treballar.

A dos quarts de nou, a l'hivern, i amb tres graus de temperatura, el banc era a punt d'obrir les portes. El personal dedicava aquella mitja hora de pau a la pesada i tediosa burocràcia diària. No esperaven grans multituds a primera hora amb aquell fred i s'agraïa per avançar en l'habitual munt anodí de papers.

A dos quarts i un minut de nou, la porta de doble fulla automàtica es va obrir i, al lllindar, hi van aparèixer tres figures: una dona gran amb dificultats per caminar, repenjada en dos bastons i flanquejada a cada cantó per dues noies, d'uns trenta anys i escaig, de maneres una mica brusques. Només de veure-les, l'oficina es va posar en tensió i tothom va iniciar la maniobra de l'estruç, abaixar el cap tant com fos possible sobre els papers en un clar missatge de «jo estic ocupadíssim, dirigiu-vos a una altra taula».

Abans que les tres dones haguessin sortit de l'espai de reconeixement de la porta i que aquesta s'hagués tancat, una ventada d'aire de l'exterior va aproximar als nassos de la primera línia d'empleats bancaris l'olor fètida que emanava aquella anciana. Una olor tan rànica, vella i forta que a l'Amanda li va dur a la ment, immediatament, el record de la planta de tractament de residus que havia visitat ja

feia uns quants anys. Allà havia descobert una nova dimensió de la pudor, tan intensa que feia una olor agra i s'adheria a la roba i a les pilositats nasals internes, de manera que s'hi quedava durant hores sense poder-la desenganxar amb res. Ella no havia vist mai empleats que es guanyessin tan bé el salari; de fet, va pensar que no hi havia salari que pagués el fet de viure entre aquella pudor enganxosa i indeleble. I pensava el mateix sobre com es guanyaven l'herència aquelles dues nebodes de la vella senyora Gondar, com li agradava ser anomenada a la pobra dona.

Malgrat que se l'esperaven, la seva visita semestral no resultava menys desagradable. Cada sis mesos, com un clau, la senyora Gondar entrava a la sucursal per posar al dia els interessos dels comptes a termini fix i, quan era el moment, per regatejar i discutir fins a la sacietat les noves condicions de renovació. Sempre acompanyada per les seves dues nebodes, família llunyana però interessada. Sempre amb la mateixa pudor nauseabunda que desprenia el seu cos, de pixats i fluids que ja feia temps que havien fermentat. Era evident, i ella prou que ho sabia, que no calia desplaçar-se a l'oficina cada vegada. Així l'hi havien explicat amablement en mil ocasions. Renovava automàticament el termini i els rèdits s'ingressaven escrupolosament al compte. Però ella hi anava, fins i tot ara que els interessos estaven per terra. I, quan tocava, negociava dècimes i centèsimes com una lleona amb algun empleat angoixat i plorós amb la pituïtària col·lapsada que cedia en tot el que podia, i que encara n'hi donaria més, si tingués atribucions, per tal de desempallegar-se de la seva presència.

Amb les passes arrossegades d'aquell cos abandonat que pesava massa, va avançar escrutant els treballadors fins a escollir-ne un que ja coneixia. Ells, igual que les nebodes, suportaven aquella situació per calés. Aquella dona vestida com una indigent, amb faldilles i jerseis superposats fins que es feia difícil calcular els límits de la seva grassor abundant, havia fet una autèntica fortuna, segons la llegenda que circulava, fent de puta.

—Canvieu massa de personal, aquí. No m'agrada gens —va dir per saludar mentre s'asseia aparatosament—. Un banc ha d'inspirar confiança i a mi no me n'inspira gens ni mica que us dediqueu a canviar la gent. Què en feu? Per què els canvieu tant? Que saben massa cosa?

L'Ignacio es va reconèixer com l'elegit. Angoixat, es va afluir la corbata inconscientment alhora que va percebre amb nitidesa tota la intensitat d'aquella ferum im-munda i els ulls se li van omplir de llàgrimes per aguantar les arcades naturals.

—Bon dia tingui, senyora Gondar. Ja han passat sis mesos... Seguin, si us plau —es va dirigir a les nebodes—. Ara mateix els duc una altra cadira.

Va agafar-la de la taula del costat, on l'Amanda assistia a l'escena com a espectadora.

—M'emporto aquesta cadira un moment, Amanda.

Quan es va girar tenia la vella darrere seu, que s'havia posat dempeus amb una agilitat estranya i sense bastons i ja era davant per davant de la taula de l'Amanda.

—Que ets nova?

—Sí —va respondre l'Amanda—. Però ja hi era l'última vegada que vostè va venir.

La vella se la mirava sorpresa, de fit a fit. Repassant-la sense miraments de dalt a baix com els anys permeten escrutar la gent. Va semblar una mica atordida, però es va refer.

—T'assembles a una dona que vaig conèixer. —Va sonar afectada i amb veu feble, ben diferent de la rigidesa i, fins i tot, de la mala cara amb què els tractava sempre—. T'hi assembles molt. Acabes de recordar-me-la. —Es va deixar caure pesadament a la cadira que havia mogut l'Ignacio just darrere el seu cul—. És sorprenent, ni que en fossis filla. Diuen que tots tenim un doble. Un doble perfecte —va repetir-ho de manera gairebé inaudible—. Un calc natural. No m'ho puc creure, ets talment ella.

I es va asseure allà mateix perquè l'Amanda l'atengués.

La trucada

Ella no havia demanat res, no ho podia ni sospitar. Estava impressionada. Ni tan sols podia dir que contenta. No era pas aquella, la sensació. Era d'estupefacció i de sorpresa. La senyora Gondar, la puta rica que vivia en la misèria, l'hi havia deixat tot. Tot. Hereva universal. Encara no sabia la magnitud que podia suposar, però només al seu banc, en imposicions a termini fix, hi havia vint-i-cinc milions d'euros. L'Amanda, amb els seus vint-i-vuit anys, amb prou feines si aplegava deu mil euros al compte corrent, i ja era una certa fortuna per a una noia de la seva edat. Com podia, una puta, haver ajuntat tants diners? I com podia viure en la misèria, algú que té tants diners? No acabava de lligar caps. En el fons, res de tot allò no li semblava real.

Al matí havia rebut la trucada de l'Alberto Seoane, un dels treballadors de la notaria d'Hixinio Ruíz, amb la qual el banc treballava habitualment, per advertir-la *off the record*. No era un home amable, ni xerraire, i encara menys era amic seu, així que va ser una trucada estranya: «Mira, Amanda, jo aquesta trucada no l'he feta mai, però que sàpigues que la vella Gondar s'ha mort, i va venir fa

dues setmanes per aquí a canviar les seves últimes voluntats per fer-te hereva universal».

No sabia per què l'havia avisada, podria no haver-ho fet i no l'hauria informada mai ningú. Però aquell home amb qui no tenia confiança la va trucar. Potser perquè aquell era el cop de sort que tots voldríem tenir a la vida.

L'Amanda va penjar el telèfon impressionada i va quedar-se mirant l'agenda que tenia al davant, farcida d'apunts bancaris. Va veure l'Ignacio a prop seu parlant amb cara de restrenyiment amb una dona que semblava culpar-lo personalment dels problemes econòmics mundials i, no cal dir-ho, de tots els seus problemes personals. Va veure l'Inma, l'apoderada, amb el seu gran escot atracció de l'oficina i que s'ocupava de mantenir ben baix amb contínues estrebades que ja s'havien convertit, de feia dècades, en un tic nerviós. Va veure la cua de clients seriosos, com cada dia, cares llargues que semblaven esperar el proctòleg i que començaven a mirar-la impacients perquè estava lliure i no donava torn. Va cridar el següent, l'herència va quedar per a després i, després, no l'hi va explicar a ningú.

Al migdia va sortir a dinar amb l'Ignacio, subjectant el paraigua sota un vendaval d'aigua que s'escolava per sota i que els va deixar xops. Aquell dia va reconèixer-se poc conversadora.

—Avui no parles gens. És estrany, en tu. —Havia advertit el seu company, que va continuar endrapant el menú del dia d'un bar pròxim.

No era un home lleig. També és cert que duia un vestit que no tenia cap gràcia i que, segurament, li restava

atractiu. Un vestit o és bo o és un desastre. Si el teixit és de polièster, si el color és massa fort, si ha agafat reflexos d'haver-lo planxat o si ha perdut la ratlla, si ha fet genolleres, si la tela no és bona, si el tall no està a l'última, si t'has cordat els botons malament o si, simplement, no el saps dur, llavors el vestit es converteix en la roba de carnestoltes que duia l'Ignacio per diverses raons d'aquestes juntes. I, a més a més, perquè havia agafat aquell costum tan lleig d'afluixar-se la corbata com angoixat. Això semblava, un home angoixat amb un vestit barat. La seva era una vida estàndard envejable. Tenia pis amb una beneficiosa hipoteca d'empleat, dona funcionària i dos fills amb activitats extraescolars estudiadament col·locades a les tardes per conciliar horaris. Feia unes ulleres fosques i marcades que cada client pesat pintava una miqueta més refregant-li per la cara el dit índex tacat de carbonet, però era capaç de somriure al dinar, no parlar de temes del banc i ser una persona extremadament preocupada per tots els clients. Inclosos els pesats que li marcaven les ulleres.

L'Amanda va pensar durant un instant a explicar-l'hi, però no ho va fer. I no hi havia una raó per no fer-ho, només és que no li va sortir de dins. Té collons! Era l'hereva universal de la vella puta milionària amb qui només havia parlat una vegada. De quina manera es pot explicar això?

Van tornar al banc i s'hi van estar tota la tarda. Amb la porta tancada per als clients era quan més es treballava per moure tota aquella paperassa de burocràcia i informes que al matí no es podien treure del damunt. L'oficina

semblava un santuari, cadascú era al seu lloc, un espai poc íntim des de la darrera remodelació, quan algun fenomen va decidir, des d'un despatx d'una empresa de disseny caríssima, que eliminar envans entre treballadors donava amplitud i creava un ambient de transparència. Ha! Així ho devien vendre als directius que no havien treballat mai en una sucursal. Des que faltaven els envans, els clients miraven desconfiats els clients del costat i parlaven fluixet, incomodats per la falta d'intimitat. En els diners, com en el sexe, les coses no sempre són el que semblen i les aparences enganyen. Així, els empleats van aprendre a agusar l'oïda i a respondre també amb la mateixa discreció vocal perquè no se sentissin agredits en la seva imprescindible intimitat bancària. I per això, a les tardes, encara sense clients, cadascú tenia les seves converses telefòniques amb els serveis jurídics, amb les empreses i particulars, amb els serveis centrals o amb qui fos, en veu baixa. Ja s'havien avesat a mantenir aquell volum fins i tot sense que els clients hi estiguessin presents. El banc murmurava a totes hores com un temple.

L'Amanda va marcar un número.

—Rocío, hola! Que pots parlar?

—N'estic fins a les pilotes! Avui no surto fins a les nou, tirant curt. No hi ha déu que suporti aquesta gent, quina incompetència! Tot fet a última hora. Avisen tard i malament. I qui se les carrega fent mil hores? Jo, és clar! La imbècil de la Rocío.

—Truco en mal moment, ja parlarem.

—No, dona, digues, digues.

—És per fer-te una consulta...

—És que em toca les pilotes la incompetència. Podríem sortir tots a una hora decent si no fos per aquests ganduls.

—No és bon moment. Ja parlarem, de debò...

—Que no, que no... Explica tranquil·la. Així encara em distreus d'aquesta colla d'il·letrats.

—Volia fer-te una consulta jurídica. No és del banc. Vaja, és d'una clienta. Però no és per al banc És particular d'ella...

—Digue'm, digue'm...

—És una dona a qui una persona ha nomenat hereva universal i no són família. Però aquesta persona té família. I..., vaja, no sé... si això... pot ser?

—Si pots desheretar la família per deixar-l'hi a un de fora?

—Sí.

—De quin grau de parentiu parlem?

—De nebodes.

—Ah, sí, dona! Això està a l'ordre del dia. La tia soltera que ho deixa tot a la beneficència o a qui la cuida. Digues-li que sí —va etzibar amb intenció de tallar i continuar amb l'embolic del bufet.

—I ella, ara, què ha de fer?

—Aviam... Nosaltres estem especialitzats en dret mercantil, Amanda, d'això no en sé gaire; si ho necessites, t'ho consulto, però, que tinc una col·lega experta en dret de successions. Jo entenc que pot demanar les últimes voluntats de la persona que s'ha mort com a part afectada i, en acabat, reclamar el que és seu. Li trigaria unes setmanes. Ai, qui tingués aquesta sort, cony! Una herència

per retirar-se... Li donarien ben pel cul, al dret. Me n'anava al Carib. Potser és el que hem de fer! Buscar una vella milionària per cuidar —va riure— i que ens retiri. Res d'un marit ric que hàgim de suportar: una vella per heretar.

L'Amanda no va respondre a la rialla. Escoltava una mica absent. Li costava assimilar-ho.

—I la família?

—La família pot impugnar el testament... I picar de peus a terra i cagar-se en la vella i menjar-s'ho amb patates. —Va tornar a riure—. Vinga, tia! Et deixo, que vaig de bòlit amb un tema per demà als jutjats. Truca i anem a fer un vi un dia d'aquests.

—Et trucaré, Rocío. Grà... —va sentir penjar— ...cies —va acabar la frase ja sense interlocutora.

Ella també va penjar i va mirar al voltant a veure si algú l'havia sentida. L'Ignacio era al telèfon prou concentrat en les seves coses com per haver sentit res. L'Inma intentava agafar amb una goma un plec massa gros de fulls fins que la goma va rebentar i li va fotre una fuetada als dits.

—Hòstia!

Ella tampoc no havia sentit res. I la mateixa Amanda no estava gaire segura del que havia escoltat.